

Ekonomika

Pēc Padomju Savienības sabrukuma Krievijas plānveida ekonomiku nomainīja tirgus ekonomika. 1990 gados privatizēja lielāko daļu valsts uzņēmumu, uzņēmums bija enerģijas un aizsardzības sektors, kas palika valsts kontrolē. Privatizācijas īpatnību dēļ vairāku uzņēmumu īpašnieki kļuva par oligarhiem, kas cieši saistīti ar politiskām aprindām. Īpašuma tiesības vēl joprojām valstī ir vāji aizsargātas, privātais sektors nav pasargāts no tiešas vai netiešas valsts intervences.

Krievijas ražojumus var iedalīt pasaules tirgū konkurētspējīgās precēs (Krievija ir vadošā dabas gāzes eksportētāja, pirmās vietas ieņem naftas un tērauda un alumīnija izstrādājuma eksportā) un precēs, kas nav konkurētspējīgas un pārsvarā patērē vietējā tirgū. Dažu produktu lielais eksporta īpatsvars ir iemesls Krievijas atkarībai no preču cenu svārstībām pasaules tirgū. Kopš 2007. gada valdība strādā pie ambiciozas augsto tehnoloģiju attīstības programmas.

Galvenās nozares ir ieguves rūpniecība, mašīnbūve, kuģu būve, celtniecības materiālu ražošana, amatniecība, pārtikas rūpniecība un tekstilrūpniecība. IT nozare attīstās ļoti strauji, un patlaban Krievija ir 3. lielākā ārpakalpojumu veicēja programmatūras izstrādē pēc Indijas un Ķīnas. Nozīmīgas nozares ir arī aviorūpniecība un kosmosa pakalpojumi.

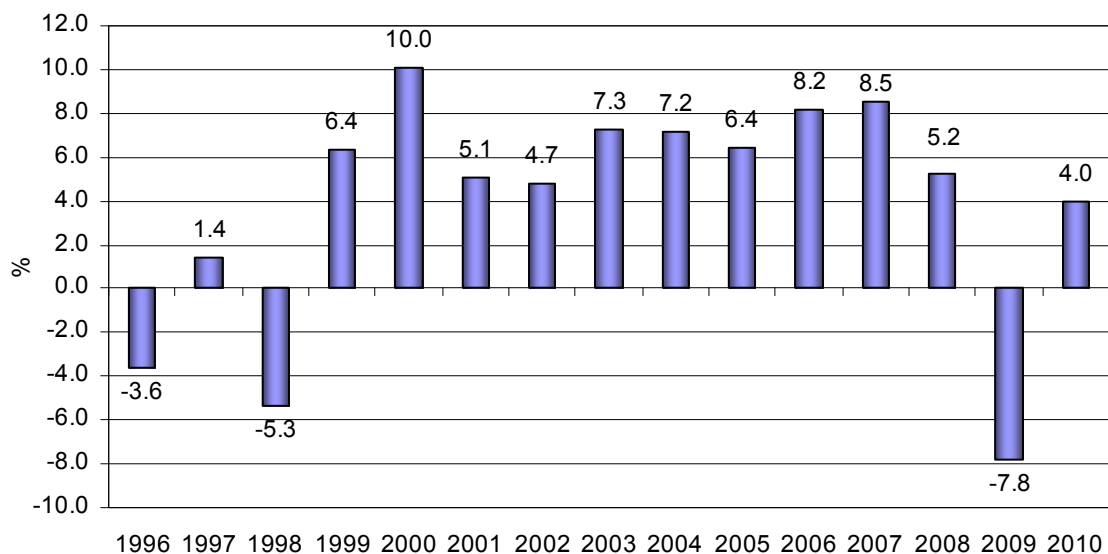
Krievijas teritoriju var iedalīt 11 ekonomiskajos reģionos. Tie ir Ziemeļrietumu, Ziemeļu, Centrālais, Volgas Vjatkas, Centrālais melnzemes, Pievolgas, Ziemeļkaukāzu, Urālu, Rietumsibīrijas, Austrumsibīrijas un Tālo Austrumu reģions. Rietumsibīrijā attīstīta naftas un dabas gāzes ieguve; Austrumsibīrijā - hidroenergoresursi, krāsainā metalurģija un kokrūpniecība; Tālajos Austrumos - zelta, dimantu ieguve, zvejniecība un zivju pārstrāde; ziemeļu rajonos - ogļu, naftas, dabas gāzes, niķeļa un citu metālu ieguve, kokrūpniecība un zvejniecība; Ziemeļrietumu, Centrālajā, Volgas Vjatkas, Urālu un Pievolgas rajonā - attīstīta mašīnbūve, ķīmijas, vieglā un pārtikas rūpniecība, enerģētika un pakalpojumi; Centrālajā melnzemes un Ziemeļkaukāza rajonā - lauksaimniecība un pārtikas rūpniecība.

Pēc 1998. gada Krievijas finanšu krīzes ekonomika pieauga vidēji par 7% gadā. Iedzīvotāju ienākumi divkāršojās. Pēdējos gados ir atlabusi arī Krievijas lauksaimniecība un panākts pozitīvs labības ārējās tirdzniecības saldo. Svarīgākās lauksaimniecības kultūras ir graudaugi, cukurbietes, saulespuķes, kartupeļi un lini.

Tomēr 2008./09. gada globālā ekonomiskā krīze smagi skāra arī Krieviju. Sabruka Krievijas fondu birža, devalvēja rubli, samazinājās iekšzemes kopprodukts, rūpniecības apjoms un iedzīvotāju ienākumi, pieauga bezdarbs. Lielāko leņķi piedzīvoja būvniecības nozare un vairāki apstrādes rūpniecības sektori. Lai novērstu pārlieku rubļa devalvāciju, 2008. gada beigās Krievijas Centrālā Banka iztērēja aptuveni 1/3 no savām 600 miljardu dolāru lielajām valūtas rezervēm. Savukārt valdība piešķīra 200 miljardus dolāru, lai paaugstinātu banku sektora likviditāti un palīdzētu Krievijas uzņēmumiem tikt galā ar ārvalstu finanšu aizņēmumu.

Ekonomikas lejupslīde zemāko punktu sasniedza 2009. gada vidū, gada otrajā pusē parādījās pirmās atlabšanas pazīmes. 2009. gadā Krievijas IKP samazinājās par 7,8%. Bet jau 2010. gadā IKP pieauga par 4%. Ekonomikas izaugsmi 2010. gadā lielākoties veicināja naftas cenas pieaugums, kas sasniedza 2007. gada līmeni. 2010. gads bija veiksmīgs ne tikai naftas, bet arī pārējiem izejvielu tirgiem. Liela loma ekonomikas stimulēšanā bija valdības programmām, piemēram, automašīnu utilizācijas programmai (ABTOBA3) un valsts pasūtījumiem, kas sekmēja investīciju pieaugumu ekonomikā. Krievijas Ekonomikas attīstības ministrija 2011. gadam prognozē IKP pieaugumu 4,2%, ja naftas cena pasaules tirgū saglabāsies 81 USD par barelu.

IKP izmaiņas, %

Avots: Федеральная служба государственной статистики, www.gks.ru

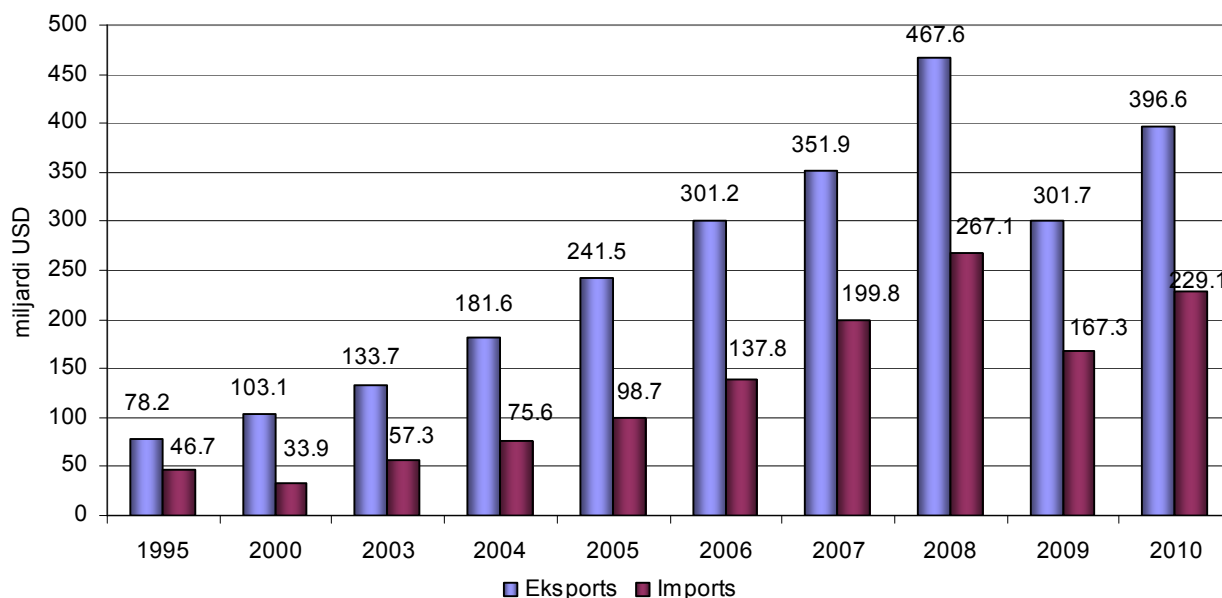
2009. gadā bezdarba līmenis sasniedza 8,4% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. 2009. gada beigās bezdarbnieku skaits samazinājās, un 2010. gadā vidējais bezdarba līmenis bija 7,5%.

Lai valsts ekonomika varētu sekmīgi attīstīties, Krievijas valdībai jāatrisina vairāki uzdevumi, cita starpā jāveicina darbaspēka pieaugums, jāizskauž korupcija, jāuzlabo infrastruktūra un jāpiesaista kapitālinvestīcijas.

Ārējā tirdzniecība

2010. gadā Krievijas preču eksports sasniedza 396,6 miljardus USD, kas ir par 31% vairāk nekā 2009. gadā, bet preču imports – 229,1 miljardu USD (+37%). Krievijas preču ārējās tirdzniecības balance ir pozitīva un 2010. gadā veidoja 167,5 miljardus USD.

Krievijas preču eksporta – importa dinamika (miljardi USD)

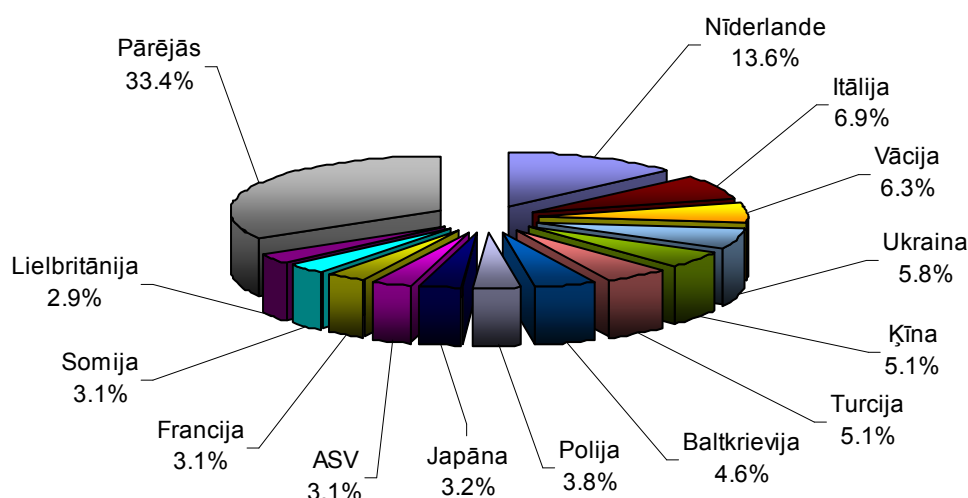
Avots: Федеральная служба государственной статистики, www.gks.ru

Krievija pārsvarā eksportē uz Nīderlandi, Itāliju, Vāciju, Ukrainu, Ķīnu un Turciju, savukārt ievieš preces galvenokārt no Ķīnas un Vācijas.

Visvairāk eksportē minerālproduktus (68,4% no kopējā preču eksporta 2010. gadā), metāla izstrādājumus (12,8%), ķīmiskās rūpniecības produkciju (6,2%), mašīnas un mehānismus, transporta līdzekļus (5,4%).

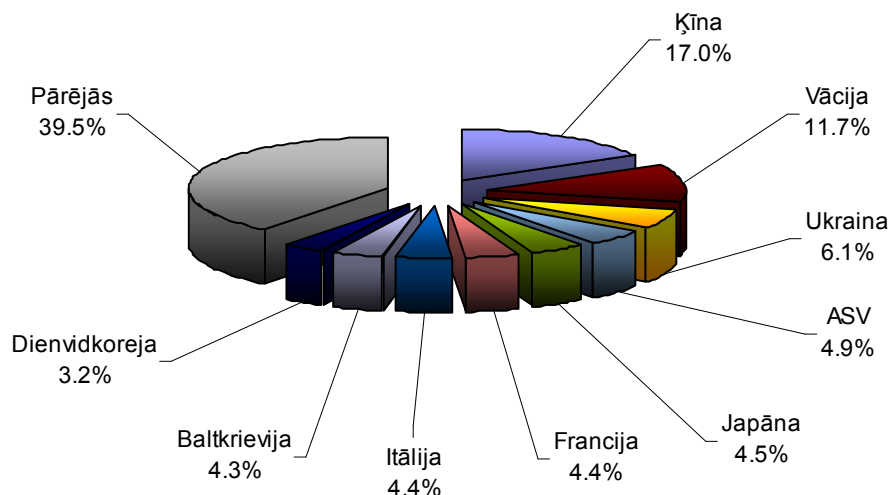
Krievija pārsvarā iepērk mašīnbūves produktus (44,4% no kopējā preču importa 2010. gadā), ķīmiskās rūpniecības produkciju (16,1%) un pārtikas preces (15,9%).

Lielākie eksporta partneri 2010. gadā, %

Avots: Федеральная служба государственной статистики, www.gks.ru

Lielākie importa partneri 2010. gadā, %

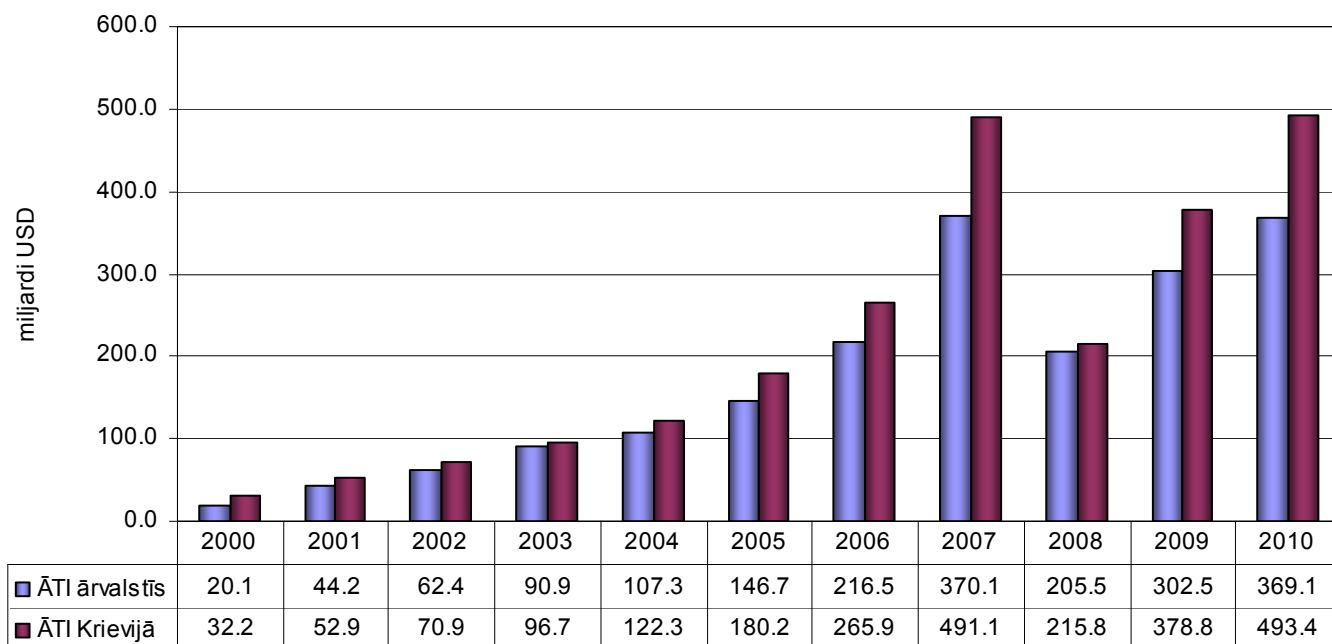

Avots: Федеральная служба государственной статистики, www.gks.ru

Investīcijas

2010. gada beigās ārvalstu investori Krievijā bija uzkrājuši 493,4 miljardus USD, bet Krievijas uzņēmēji ārvalstīs – 369,1 miljardu USD. Uzkrāto tiešo investīciju bilance ir negatīva un 2010. gada beigās sasniedza 124,3 miljardus USD.

Uzkrātās tiešās investīcijas, miljardi USD

Avots: Федеральная служба государственной статистики, www.gks.ru

Lielākais investētājs ir Kipra, kuras investīcijas Krievijā 2010. gada beigās sasniedza 36% no kopējām uzkrātajām tiešajām investīcijām.

Kipra ir arī valsts, kurā visvairāk uzkrātas Krievijas tiešās investīcijas (2010. gada beigās - 42%).